

Розробник: Казакова Вікторія Іванівна, викладач циклової комісії економіко-математичних дисциплін і менеджменту Фахового коледжу "Універсум" Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат економічних наук

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії економіко-математичних дисциплін і менеджменту

Протокол від «23» зрудне 2020 р. № 5

Голова циклової комісії О.Томас Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Робочу програму перевірено
«05» 01 20__ р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Зоя Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи Яніна Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120	
Курс	2 / 3	
Семестр	4	5
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	28	26
Модульний контроль	4	4
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	28	0
Підготовка до екзамену		30
Форма семестрового контролю		екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Фінанси» є формування у студентів компетентностей з теорії фінансів, засвоєння закономірностей їх функціонування на макро- і мікрорівнях.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Фінанси» є: вивчення суті і характерних ознак фінансів, їх ролі й місця в економічній системі, засад фінансової політики держави і механізму її реалізації, сфер і ланок фінансової системи та їх взаємодії.

Предмет: сукупність фінансових відносин, що виникають в сучасній економіці України.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі предметні компетентності:

- готовність використовувати понятійно-категоріальний апарат з дисципліни «Фінанси»;
- здатність самостійно проаналізувати стан та динаміку розвитку фінансової системи України;
- вміння характеризувати структуру страхового ринку;
- вміння визначати та оцінювати порядок формування доходів та фінансування видатків бюджету;
- вміння аналізувати структуру бюджету домогосподарства, порядок формування доходів та фінансування видатків суб'єктів господарювання;
- здатність самостійно аналізувати економічну ситуацію щодо стану дохідної і видаткової частин бюджету;
- вміння визначати рівень інфляції за певний період часу;
- здатність самостійно аналізувати бюджетний дефіцит та методи його фінансування;
- вміння характеризувати державний борг та механізм його обслуговування;
- вміння досліджувати концептуальні основи побудови світових фінансових систем;
- здатність самостійно вивчати зміни до законодавства з питань фінансових взаємовідносин в країні;
- готовність оцінювати стан, проблеми та перспективи розвитку фінансової системи України.

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення дисципліни студент:

- використовує понятійно-категоріальний апарат з дисципліни «Фінанси»;
- здатний самостійно проаналізувати стан та динаміку розвитку фінансової системи України;
- вміє визначати та оцінювати порядок формування доходів та фінансування видатків бюджету;
- самостійно аналізує економічну ситуацію щодо стану дохідної і

видаткової частин бюджету;

- здатний самостійно аналізувати бюджетний дефіцит та методи його фінансування;

- вміє характеризувати державний борг та механізм його обслуговування;

- вміє досліджувати концептуальні основи побудови світових фінансових систем;

- здатний самостійно вивчати зміни до законодавства з питань фінансових взаємовідносин в країні;

- оцінює стан, проблеми та перспективи розвитку фінансової системи України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування і розвитку фінансів							
Тема 1. Поняття, суть і функції фінансів	8	2	2				12
Тема 2. Фінансова система України	8	2	2				
Тема 3. Фінансова політика і фінансовий механізм	8	2	2				
Модульна контрольна робота	2						
Разом за змістовим модулем 1	26	6	6	0	0	0	12
Змістовий модуль 2. Характеристика окремих сфер і ланок фінансових відносин							
Тема 4. Фінанси підприємницьких структур	8	2	2				8
Тема 5. Державні фінанси	8	2	2				
Тема 6. Бюджет і бюджетна система	8	2	2				8
Тема 7. Доходи і видатки державного бюджету	8	2	2				
Модульна контрольна робота	2						
Разом за змістовим модулем 2	34	8	8	0	0	0	16
Змістовий модуль 3. Форми фінансових відносин і методи фінансової діяльності							
Тема 8. Податки і податкова система	4	3	1				
Тема 9. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення	4	3	1				
Тема 10. Місцеві фінанси	4	3	1				
Тема 11. Державний кредит і державний борг	4	3	1				
Модульна контрольна робота	2						
Разом за змістовим модулем 3	18	12	4	0	0	0	0
Змістовий модуль 4. Елементи фінансового ринку і міжнародних фінансів							
Тема 12. Страхування і страховий ринок	3	2	1				
Тема 13. Фінансовий ринок	3	2	1				
Тема 14. Міжнародні фінанси	4	2	2				
Модульна контрольна робота	2						
Разом за змістовим модулем 4	12	6	4	0	0	0	0
Підготовка до екзамену	30						
Разом	120*	32	22	0	0	0	28

* з урахуванням модульних контрольних робіт (8 год.) і підготовки до екзамену (30 год.)

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування і розвитку фінансів

Тема 1. Поняття, суть і функції фінансів

Об'єкт, предмет і завдання вивчення навчальної дисципліни “Фінанси”.

Структура навчальної дисципліни, зв'язок з іншими навчальними дисциплінами.

Історичний аспект становлення та розвитку фінансової науки. Предмет і метод фінансової науки. Фінансова наука в Україні. Сучасна світова наукова фінансова думка.

Організація навчання. Особливості використання у навчальному процесі підручників, навчальних посібників, законодавчого та інструктивного матеріалу.

Ключові слова: фінанси, фінансовий процес, фінансова наука.

Література: [1; 2; 6; 11; 14].

Тема 2. Фінансова система України

Суть і поняття фінансової системи країни. Структура фінансової системи України. Принципи побудови фінансової системи.

Сфери та ланки фінансових відносин: державні фінанси, фінанси суб'єктів господарювання, міжнародні фінанси. Фінансовий ринок як ланка, що забезпечує функціонування фінансової системи. Організаційна структура фінансової системи. Вплив фінансової системи на темпи та пропорції розвитку економіки.

Ключові слова: фінансова система, фінансові відносини, фінансова структура.

Література: [1; 2; 6; 11; 14].

Тема 3. Фінансова політика і фінансовий механізм

Сутність та завдання фінансової політики. Суб'єкти фінансової політики. Складові фінансової політики: монетарна і фіскальна політика, фінансова політика у сферах фондового та страхового ринку, у сфері міжбюджетних фінансів, боргова політика. Фінансова стратегія і фінансова тактика.

Напрями реалізації фінансової політики: регламентування фінансових відносин у суспільстві та здійснення поточної фінансової діяльності. Типи фінансової політики: жорстка, помірна регламентація і політика мінімальних обмежень, політика стабілізації, економічного зростання і стимулювання ділової активності. Етапи процесу формування і реалізації фінансової політики. Фінансова політика України на сучасному етапі.

Суть фінансового механізму і його складові елементи. Фінансові методи. Фінансові важелі, стимули, санкції. Організаційна структура і правовий режим фінансового механізму. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.

Ключові слова: фінансова політика, напрями фінансової політики, регламентація, стабілізація.

Література: [1; 2; 6; 11; 14].

Змістовий модуль 2. Характеристика окремих сфер і ланок фінансових відносин

Тема 4. Фінанси підприємницьких структур

Фінанси підприємств, організацій, установ як вихідна ланка фінансової системи. Сутність фінансів суб'єктів господарювання, їх функції та основні принципи організації.

Грошові надходження підприємств, їх склад, економічна характеристика й класифікація. Розмежування коштів підприємств на власні й залучені.

Виручка від реалізації продукції, робіт та послуг, її розподіл. Фактори, що впливають на її розмір. Зміст і класифікація видатків підприємств.

Прибуток, його економічна суть та функції. Формування чистого прибутку. Принципи та етапи розподілу чистого прибутку. Прибуток до оподаткування.

Валові доходи та валові витрати підприємства. Скоригований валовий дохід. Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності.

Фінансовий стан підприємства, його оцінка.

Фінансова санація і банкрутство підприємств.

Ключові слова: фінанси підприємства, грошові надходження, дохід, прибуток, фінансування діяльності.

Література: [1; 2; 6; 8; 11; 12; 14].

Тема 5. Державні фінанси

Поняття і склад державних фінансів. Склад і структура державних фінансів. Загальнодержавні та місцеві фінанси. Ланки державних фінансів та їх характеристика.

Економічна сутність та значення державних доходів. Внутрішні і зовнішні джерела державних фінансів. Склад і структура державних доходів. Методи мобілізації державних доходів.

Економічна сутність і класифікація державних видатків. Склад і структура державних видатків. Класифікація державних видатків. Механізм формування державних видатків. Схема фінансової діяльності держави. Грошові потоки сфери державних фінансів.

Ключові слова: фінанси держави, державні доходи, мобілізація державних доходів.

Література: [1 - 6; 11; 14].

Тема 6. Бюджет і бюджетна система

Економічна природа і суть бюджету. Бюджет як економічна та юридична категорія. Місце й значення бюджету в загальній системі фінансових відносин.

Економічна сутність доходів і видатків бюджету, їх класифікація.

Розподільна і контрольна функції бюджету. Бюджетний механізм фінансового регулювання в умовах переходу до ринкових відносин.

Бюджетна політика держави. Фінансова програма оздоровлення економіки України та роль бюджету в її здійсненні.

Бюджетний устрій і бюджетна система. Поняття бюджетного устрою й бюджетної системи. Види бюджетів України. Розподіл доходів і витрат між

ланками бюджетної системи. Бюджетне регулювання. Поняття закріплених і регулюючих доходів. Субвенції, субсидії, дотації, їх значення в збалансуванні бюджетів різних рівнів.

Бюджетний процес, його поняття, основні елементи. Організація бюджетного планування та його удосконалення.

Касове виконання дохідної та видаткової частини державного та місцевих бюджетів. Бюджетні права органів законодавчої і виконавчої влади.

Ключові слова: бюджет, бюджетна система, бюджетна політика, бюджетний процес.

Література: [1 - 4; 6; 11; 14].

Тема 7. Доходи і видатки державного бюджету

Роль державного бюджету у фінансовому забезпеченні економічного і соціального розвитку України.

Формування доходів державного бюджету, їх склад і структура. Видатки державного бюджету. Основні напрямки використання бюджетних коштів.

Державні видатки, пов'язані з регулюванням економіки. Фінансова підтримка суб'єктів народного господарства. Роль бюджету в здійсненні інвестиційних програм. Фінансова підтримка малого бізнесу. Бюджетний дефіцит. Поняття, причини виникнення. Проблеми скорочення й можливі джерела покриття бюджетного дефіциту.

Ключові слова: доходи державного бюджету, видатки державного бюджету, фінансування бізнесу, бюджетний дефіцит.

Література: [1 - 6; 11; 14].

Змістовий модуль 3. *Форми фінансових відносин і методи фінансової діяльності*

Тема 8. Податки і податкова система

Суть і функції податків. Роль податків у фіскальній політиці держави. Класифікація податків, її ознаки. Види податків. Прямі і непрямі податки. Особливості окремих видів податків.

Податкова система: поняття, основи побудови. Принципи й методи оподаткування. Податкова система України. Податкова політика.

Ключові слова: податки, податкова система, податкова політики, принципи оподаткування, види податків.

Література: [1; 2; 6; 7; 10; 11; 14].

Тема 9. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення

Склад фондів, їх економічна природа і призначення. Пенсійний фонд України: призначення, джерела формування, напрямки використання. Порядок нарахування і оплати обов'язкових страхових внесків на пенсійне страхування підприємствами й громадянами.

Платники, об'єкт нарахування, ставки, джерела сплати обов'язкових платежів на соціальне страхування. Терміни сплати страхових внесків до бюджету.

Порядок створення і використання фондів. Роль фондів в фінансовому забезпеченні економічних і соціальних програм. Деякі питання удосконалення системи позабюджетних фондів.

Ключові слова: фінансові ресурси, фонди фінансових ресурсів, формування фондів, позабюджетні фонди.

Література: [1; 2; 6; 11; 14].

Тема 10. Місцеві фінанси

Суть місцевих фінансів, причини їх появи, їх склад. Місцеві фінанси як система. Основи фінансової автономії місцевих органів влади. Взаємозв'язок місцевих і державних фінансів.

Функції місцевих фінансів. Роль місцевих фінансів у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань в умовах ринкових відносин.

Фінансові ресурси місцевого самоврядування. Система місцевих фінансових інститутів. Місцеві бюджети, їх доходи. Загальнодержавні податки і збори, закріплені за місцевими бюджетами. Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів. Види неподаткових надходжень у місцеві бюджети.

Фінансування витрат місцевого господарювання. Фінансування адміністративного апарату місцевих органів влади. Інститут комунальної власності у системі місцевих фінансів. Цільові фонди органів місцевого самоврядування.

Ключові слова: місцеві фінанси, функції місцевих фінансів, фінансування витрат бюджету, місцеве самоврядування.

Література: [1; 2; 6; 9; 11; 14].

Тема 11. Державний кредит і державний борг

Економічна суть державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту. Відмінність державного кредиту від банківського.

Види та форми державного кредиту. Внутрішній і зовнішній державний кредит. Розвиток міжнародного й умовного державного кредиту.

Форми внутрішнього державного кредиту. Державні позики, їх види. Класифікація державних внутрішніх позик. Обертання частини вкладів громадян у державний кредит. Залучення коштів загальнодержавного фонду.

Казначейські позики. Гарантовані позики як форма умовного державного кредиту.

Форми зовнішнього державного кредиту. Державні зовнішні позики. Позики міжнародних фінансових органів. Міжурядові позики, банківські кредити держави, їх значення у фінансовій підтримці України.

Державний борг, його структура. Внутрішній та зовнішній, поточний та капітальний державний борг. Причини і наслідки зростання державного боргу.

Джерела погашення державного боргу. Обслуговування державного боргу.

Управління державним боргом та його обслуговування. Методи управління державним боргом: конверсія, консолідація, уніфікація позики, обмін облігацій за

регресивним співвідношенням, відстрочка погашення, анулювання. Політика реструктуризації державного боргу.

Проблеми і напрями удосконалення управління й обслуговування державного зовнішнього боргу України.

Ключові слова: державний кредит, зовнішній державний кредит, державний борг, управління державним боргом.

Література: [1; 2; 6; 11; 14].

Змістовий модуль 4. Елементи фінансового ринку і міжнародних фінансів

Тема 12. Страхування і страховий ринок

Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування.

Форми і методи страхового захисту. Система страхових фондів. Класифікація страхування за об'єктами та ознакою ризику. Принципи обов'язкового і добровільного страхування.

Страхування майна юридичних і фізичних осіб, його види й форми. Особисте страхування його суть і значення в забезпеченні соціального захисту громадян. Види особистого обов'язкового і добровільного страхування.

Страхування кредитних і фінансових ризиків, його необхідність, значення та види. Умови страхування кредитних і фінансових ризиків. Страхування відповідальності.

Перестрахування, його необхідність для забезпечення сталості страхових операцій.

Доходи і витрати страховика. Страхові платежі як основне джерело доходів страховика. Витрати на виплату страхового відшкодування і страхових сум, відрахування до запасних і резервних фондів.

Фінансові результати страхових операцій, їх рентабельність. Прибуток страхових організацій, його розподіл і використання. Страховий ринок. Поняття страхового ринку. Організаційні форми існування страхових компаній. Учасники страхового ринку. Формування і розвиток страхового ринку в Україні.

Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні. Ліцензування страхової діяльності.

Ключові слова: страхування, страховий ринок, страхові послуги, страхові операції, страхові платежі.

Література: [1; 2; 6; 11; 14].

Тема 13. Фінансовий ринок

Поняття про фінансовий ринок, його значення. Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні. Суть фінансового ринку, його роль у мобілізації та розподілі фінансових ресурсів.

Класифікація фінансових ринків. Характеристика ринку цінних паперів. Види цінних паперів, які можуть випускатись і обертатись в Україні. Основні характеристики цінних паперів.

Правове регулювання фінансового ринку. Державний контроль за випуском і обігом цінних паперів.

Фондова біржа: правове положення, організація і порядок роботи. Українська фондова біржа: передумови її створення., основні риси, принципи діяльності, завдання і функції. Види угод, які укладаються на фондовій біржі та їх характеристика. Правила реєстрації угод. Форми членства на фондовій біржі.

Умови допуску цінних паперів до обігу на фондових біржах в Україні. Правила торгівлі на фондовій біржі. Перспективи розвитку фінансового ринку в Україні.

Ключові слова: фінансовий ринок, фондова біржа, ринок цінних паперів, обіг цінних паперів.

Література: [1; 2; 6; 11; 14].

Тема 14. Міжнародні фінанси

Економічна природа і призначення міжнародних фінансів. Поняття фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин, його склад.

Валютні відносини та валютні системи, їх еволюція. Валютний курс. Види і форми валютних курсів. Валютне регулювання та валютні обмеження: суть і необхідність. Конвертованість валюти та механізм її забезпечення.

Валютний ринок як складова міжнародного фінансового ринку. Валютні операції. Державний контроль за здійсненням валютних операцій і своєчасним надходженням коштів.

Міжнародні валютно-фінансові інститути. Міжнародний валютний фонд. Група Світового банку. Універсальні та регіональні банківські інститути та співпраця України з ними.

Ключові слова: міжнародні фінанси, валютні відносини, валютне регулювання, міжнародні валютно-фінансові інститути.

Література: [1; 2; 6; 11; 13; 14].

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень

Оцінювання навчальних досягнень за 1-2 модулем, здійснюється за 12-бальною шкалою.

Початковий рівень навчальних досягнень

1 бал - студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються студентом окремими словами чи реченнями; може відтворити 2-3 події; мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності; виконує не більш ніж 20% від загальної кількості тестів.

2 бали - студент володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями. Виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні; може усно відтворити кілька термінів, явищ; повинен вибрати вірний варіант відповіді (на рівні "так – ні"; частково визначає послідовність подій; може самостійно знайти відповідь у тексті підручника; розрізняє окремі події та явища без зв'язку між ними; виконує 20% від загальної кількості тестів.

3 бали - студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становить незначну частину навчального матеріалу; може дати відповідь з кількох простих речень; здатен усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами; відсутні сформовані уміння і навички; виконує 30% від загальної кількості тестів.

Середній рівень навчальних досягнень

4 бали - студент володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; має початковий рівень знань; описує події без пояснень причин, з допомогою викладача здатен відтворити логіку та хронологію подій, слабо орієнтується у поняттях; має фрагментарні навички в роботі з підручником, документами; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу, виконує 45% від загальної кількості тестів.

5 балів - студент володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину; знає більше половини навчального матеріалу, здатен відтворити його з помилками та неточностями, має стійки навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні категорії; підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати під час відповіді схему; відповіді непослідовні та нелогічні; виконує 55% від загальної кількості тестів.

6 балів - студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки; виправляти допущені помилки; самостійно дає більшість визначень,

самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події та явища і робить певні висновки; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми; користується додатковими джерелами; виконує 65% від загальної кількості тестів.

Достатній рівень навчальних досягнень

7 балів - студент здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних суджень; правильно відтворює логіку подій, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, аналізує явища, оцінює діяльність організації, наводить власні приклади на підтвердження висловленої думки; самостійно викладає матеріал теми, здатен з допомогою викладача скласти план реферату, виконати його та правильно оформити; самостійно користується додатковими джерелами інформації; правильно використовує термінологію; складає прості таблиці та схеми; виконує 75% від загальної кількості тестів.

8 балів - студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача; має достатньо повні знання, вільно використовує навчальний матеріал в стандартних ситуаціях; логічно висвітлює події; формулює і чітко аргументує власну думку; здатен на рецензію відповіді іншого студента; здатен опрацьовувати матеріал самостійно, вміє підготувати реферат та захищати його найважливіші положення; виконує 80% від загальної кількості тестів.

9 балів - студент вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі і застосовує його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу; вільно оперує вивченим матеріалом, самостійно аналізує та систематизує явища та поняття; знання може застосовувати у змінених, нестандартних ситуаціях; висловлює стандартну аргументацію при оцінці економіко-політичних явищ; чітко тлумачить поняття; здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу, але потребує консультації з викладачем; виконує прості творчі завдання; виконує 85% від загальної кількості тестів.

Високий рівень навчальних досягнень

10 балів - студент виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; має глибокі та повні знання подій, явищ; може визначити тенденції та протиріччя суспільних процесів; робить аргументовані висновки; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно складає таблиці та схеми; вирішує творчі завдання; вільно орієнтується у нестандартних ситуаціях, відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативу; виконує 95% від

загальної кількості тестів.

11 балів - студент вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує отримані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; здатен до самостійного вивчення матеріалу; вміє застосовувати вивчений матеріал для винесення власних аргументованих суджень в практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи), спроможний підготувати за підтримки викладача виступ на студентську наукову конференцію; самостійно знаходить інформацію; вільно оперує термінологією; вирішує проблемні завдання; виконує 100% від загальної кількості тестів.

12 балів - студент виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання; має системні знання, вміє їх самостійно набувати, представляє власні неординарні судження щодо організаційних процесів та явищ; користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу; самостійно виконує науково-дослідницьку роботу; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; активно використовує знання в практичній діяльності.

Оцінювання навчальних досягнень за 3-4 модулем здійснюється за 100-бальною шкалою

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	6	6	3	3
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом		-	43	-	40
Максимальна кількість балів:		83			
Розрахунок коефіцієнта:		1,38			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Виконання самостійної роботи включає підготовку розгорнутого повідомлення за темою. Перелік тем:

1. Фінансові методи державного регулювання економіки.
2. Розвиток фінансової думки в роботах російських і українських вчених.
3. Невизначеність і ризик у фінансах.
4. Об'єктивне і суб'єктивне в фінансах, їх співвідношення.
5. Сучасна світова фінансова думка.
6. Фінансові методи державного регулювання економіки.
7. Порівняльний аналіз системи оподаткування Древнього Риму та Греції.
8. Організація фінансових відносин в східних рабовласницьких країнах.
9. Магдебурзьке право та його вплив на розвиток фінансів міст.
10. Фінансові аспекти первісного накопичення капіталу.
11. Фінанси постіндустріального суспільства.
12. Генезис фінансової політики держави.
13. Сучасна фінансова політика України.
14. Стратегічні і тактичні завдання фінансової політики України.
15. Людський фактор у фінансовій політиці.
16. Проблеми макроекономічної фінансової стабілізації.
17. Фінансова безпека держави.
18. Податки на споживання в Україні: переваги і недоліки.
19. Податкові пільги : недоліки та переваги застосування.
20. Формування податкової системи України.
21. Сучасний стан податкової системи України. Тенденції розвитку
22. Проблеми прийняття Податкового кодексу України.
23. Історична ретроспектива розвитку податків.
24. Основні напрямки зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування.
25. Економічні та соціальні наслідки бюджетного дефіциту.
26. Проблеми подолання бюджетного дефіциту в Україні.
27. Сучасний стан бюджетного дефіциту в Україні та шляхи його подолання.
28. Сучасний стан зовнішнього боргу України.
29. Сучасний стан внутрішнього боргу України.
30. Способи коригування державного боргу.
31. Напрями вдосконалення методів управління державним боргом.
32. Боргова безпека України.
33. Сучасний стан страхового ринку в Україні.
34. Зародження та розвиток страхового ринку України.
35. Особливості формування доходів страхових компаній.
36. Перестраховування та співстраховування як види страхової діяльності.
37. Соціальний захист та соціальне забезпечення в Україні.
38. Джерела фінансування фондів соціального страхування.
39. Необхідність запровадження страхової медицини в Україні.
40. Вдосконалення пенсійного забезпечення в Україні з врахуванням

зарубіжного досвіду.

41. Пріоритетні напрями розвитку вітчизняного фінансового ринку.
42. Розвиток фондового ринку України.
43. Функціонування цивілізованого фондового ринку.
44. Концептуальні підходи щодо поділу фондового ринку.
45. Роль фондової біржі на фінансовому ринку.
46. Роль валютного ринку у перерозподілі фінансових ресурсів.
47. Розвиток малого бізнесу в Україні.
48. Прискорена амортизація: переваги та перспективи застосування в Україні.
49. Фінансові проблеми реструктуризації підприємства.
50. Державна підтримка розвитку підприємництва в Україні
51. Формування та розподіл прибутку підприємств в сучасних умовах.
52. Створення та функціонування Групи Світового банку.
53. Кредитні ресурси МВФ.
54. Основні засади діяльності МБРР.
55. Доходи та видатку бюджету ЄС.
56. Офшорні зони у структурі світової фінансової системи як засіб ухилення від податків.
57. Глобальні світові тенденції та їх вплив на фінансову систему України.
58. Діяльність міжнародних фінансових організацій і інститутів в Україні.
59. Характеристика фінансової системи провідної країни світу (на вибір студента).
60. Стратегія і тактика фінансового менеджменту.
61. Прибуток як об'єкт фінансового менеджменту.
62. Грошові доходи підприємства.
63. Бюджетний менеджмент.
64. Податковий менеджмент.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Для визначення успішності навчання використовуються контрольні заходи, зокрема, модульний контроль. Проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення вивчення певного змістового модулю.

Під час вивчення дисципліни використовуються такі форми модульного контролю:

- письмова розгорнута відповідь на поставлене питання.
- вирішення тестових і ситуаційних завдань.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Під час вивчення дисципліни застосовується така форма семестрового контролю як екзамен. Для контролю знань студентів розроблено і затверджено у встановленому порядку екзаменаційні білети, які включають відповіді на тестові завдання, групування податків у відповідні групи, встановлення відповідностей між поняттями і визначеннями, виконання ситуаційних завдань.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Необхідність, сутність і функції фінансів.
2. Предмет і метод фінансової науки.
3. Розвиток фінансової науки в Україні.
4. Фінансові категорії як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин.
5. Склад та структура і джерела формування фінансових ресурсів.
6. Поняття і структура фінансової системи. Теоретичні основи побудови фінансової системи.
7. Правові та організаційні основи фінансової системи.
8. Сутність, складові і типи фінансової політики.
9. Завдання і принципи фінансової політики.
10. Форми і методи реалізації фінансової політики.
11. Організаційне забезпечення фінансової політики.
12. Правове забезпечення фінансової політики.
13. Фінансова політика України на сучасному етапі.
14. Призначення і роль фінансового механізму.
15. Склад і структура фінансового механізму.
16. Управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління.
17. Фінансові показники як складова фінансового механізму.
18. Сутність фінансів підприємств, принципи їх організації та зміст.
19. Функції фінансів підприємств і їх характеристика.
20. Фінансові ресурси підприємств, їх склад і характеристика.
21. Організація фінансів підприємств різних форм власності.
22. Зміст, завдання та організація фінансової роботи на підприємствах.
23. Види грошових надходжень від діяльності підприємства.
24. Методи розрахунку виручки від реалізації.
25. Прибуток: поняття і види. Визначення чистого прибутку підприємства.
26. Фінансова звітність як основа оцінки фінансового стану підприємства.
27. Показники оцінки майнового стану підприємства.
28. Показники ліквідності та платоспроможності підприємства.
29. Оцінка фінансової стійкості підприємства.
30. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.
31. Сутність банкрутства підприємств та його види.
32. Причини і наслідки банкрутства підприємств.
33. Фінансова санація підприємств: зміст і порядок здійснення.
34. Суть і функції податків. Роль податків у фіскальній політиці держави.
35. Класифікація податків, її ознаки. Види податків.
36. Загальнодержавні податки, їх характеристика.
37. Місцеві податки і збори, інші платежі до бюджету.
38. Податкова система: поняття, основи побудови. Принципи й методи оподаткування.
39. Податкова політика. Фактори, що визначають напрямки і характер податкової політики.

40. Державна фіскальна служба України, склад служби та основні функції.
41. Економічна природа і суть бюджету. Бюджет як економічна категорія.
42. Функції бюджету, їх характеристика.
43. Бюджетна політика України, її особливості та значення.
44. Бюджетний устрій і бюджетна система.
45. Структура бюджетної системи України.
46. Принципи побудови бюджетної системи України та їх характеристика.
47. Бюджетний процес, його стадії та учасники.
48. Повноваження учасників бюджетного процесу.
49. Організація бюджетного планування та його удосконалення.
50. Формування доходів державного бюджету, їх склад і структура.
51. Видатки державного бюджету. Основні напрямки використання бюджетних коштів.
52. Бюджетний дефіцит: визначення, причини виникнення, наслідки.
53. Суть місцевих фінансів. Місцеві фінанси як система.
54. Функції місцевих фінансів. Роль місцевих фінансів у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань в умовах ринкових відносин.
55. Місцеві бюджети, їх доходи.
56. Система місцевих фінансових інститутів.
57. Склад державних цільових фондів, їх економічна природа і призначення.
58. Загальна характеристика соціальних позабюджетних фондів.
59. Економічна суть державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту.
60. Форми внутрішнього і зовнішнього державного кредиту.
61. Державний борг, його структура.
62. Управління державним боргом.
63. Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування.
64. Класифікація страхування за об'єктами та ознакою ризику. Принципи обов'язкового і добровільного страхування.
65. Страховий ринок. Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні.
66. Суть фінансового ринку, його роль у мобілізації та розподілі фінансових ресурсів.
67. Класифікація фінансових ринків.
68. Характеристика ринку цінних паперів.
69. Правове регулювання фінансового ринку. Державний контроль за випуском і обігом цінних паперів.
70. Фондова біржа: правове положення, організація і порядок роботи. Українська фондова біржа.
71. Перспективи розвитку фінансового ринку в Україні.
72. Економічна природа і призначення міжнародних фінансів.
73. Фінансовий механізм зовнішньоекономічних відносин, його склад.
74. Валютні відносини та валютні системи, їх еволюція.

75. Валютний курс. Види і форми валютних курсів.

76. Валютне регулювання та валютні обмеження: суть і необхідність.

77. Валютний ринок як складова міжнародного фінансового ринку. Валютні операції.

78. Міжнародні валютно-фінансові інститути. Міжнародний валютний фонд. Група Світового банку.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100	Відмінно
B	82-89	Дуже добре
C	75-81	Добре
D	69-74	Задовільно
E	60-68	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

7. Навчально-методична карта дисципліни «Фінанси»

Разом: 120 год., лекції – 32 год., семінарські – 22 год., самостійна робота – 28 год., модульний контроль – 8 год., підготовка до проходження контрольних заходів – 30 год.

Модулі	Назва модуля	Кількість балів за модуль	Теми лекцій	Теми семінарських занять	Види поточного контролю
Змістовий модуль I	Теоретичні основи функціонування і розвитку фінансів	12 балів	Тема 1. Поняття, суть і функції фінансів	Тема 1. Поняття, суть і функції фінансів	Модульна контрольна робота 1 (12 балів)
			Тема 2. Фінансова система України	Тема 2. Фінансова система України	
			Тема 3. Фінансова політика і фінансовий механізм	Тема 3. Фінансова політика і фінансовий механізм	
Змістовий модуль II	Характеристика окремих сфер і ланок фінансових відносин	12 балів	Тема 4. Фінанси підприємницьких структур	Тема 4. Фінанси підприємницьких структур	Модульна контрольна робота 2 (12 балів)
			Тема 5. Державні фінанси	Тема 5. Державні фінанси	
			Тема 6. Бюджет і бюджетна система	Тема 6. Бюджет і бюджетна система	
			Тема 7. Доходи і видатки державного бюджету	Тема 7. Доходи і видатки державного бюджету	
Змістовий модуль III	Форми фінансових відносин і методи фінансової діяльності	43 бали	Тема 8. Податки і податкова система	Тема 8. Податки і податкова система	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)
			Тема 9. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення	Тема 9. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення	
			Тема 10. Місцеві фінанси	Тема 10. Місцеві фінанси	
			Тема 11. Державний кредит і державний борг	Тема 11. Державний кредит і державний борг	
Змістовий модуль IV	Елементи фінансово-го ринку і міжнародних фінансів	40 бал	Тема 12. Страхування і страховий ринок	Тема 12. Страхування і страховий ринок	Модульна контрольна робота 4 (25 балів)
			Тема 13. Фінансовий ринок	Тема 13. Фінансовий ринок	
			Тема 14. Міжнародні фінанси	Тема 14. Міжнародні фінанси	

8. Рекомендована література

Базова література

1. Біла О. Г., Чуй І. Р. Фінанси : навч. посіб. 2-ге вид., виправ. і доп. Львів : Магнолія 2006, 2018. 390 с.
2. Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2018. 412 с.

Додаткова література

3. Бюджетна система : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит". Нац. ун-т харчових технол. ; заг. ред. Т. А. Говорушко. Львів : Магнолія 2006, 2018. 288 с.
4. Бюджетний менеджмент : навч. посіб. / І. Г. Благун [та ін.] ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : Магнолія 2006, 2018. 230 с.
5. Галушка Є. О., Охрімівський О. В., Гончарук Я. М. Казначейська справа : підруч. Львів : Магнолія 2006, 2018. 580 с.
6. Григорук А. А. Фінанси та фінанси підприємств у схемах та таблицях : навч. посіб. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. - Тернопіль : 2015. 287 с
7. Іванишина О. С. Податкова система : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2017. 416 с.
8. Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств : підруч. К. : Центр учбової літератури, 2017. 504 с.
9. Пігуль Н. Г., Дейнека О. В., Дехтяр Н. А., Люта О. В. Фінанси різних форм бізнесу : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2017. 37 с.
10. Петленко Ю. В., Рожко О. Д. Місцеві фінанси : опорний конспект лекцій. К. : Кондор, 2011. 281 с.
11. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій. Навч. посіб. Під ред. проф. Іванова Ю. Б., проф. Майбурова І. А. Х. : ВД «ІНЖЕК», 2010. 492 с.
12. Фінанси для фінансистів : підруч. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний університет харчових технологій ; заг. ред. Т. А. Говорушко. К. : Центр учбової літератури, 2018. 611 с.
13. Шило В. П., Доровська С. С., Ільїна С. Б., Іванова Н. С. Міжнародні фінанси (за модульною системою навчання). 2-ге вид. К. : Кондор, 2010. 344 с.
14. Шпак Н. О., Ярошевич Н. Б., Побурко О. Я. Фінанси, гроші та кредит : навч. посіб. НУ "Львівська політехніка". Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. 416 с.

9. Додаткові ресурси

1. Законодавчі документи. Електронний ресурс. Офіційний WEB-портал Верховної Ради України. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Міністерство фінансів України. Електронний ресурс. Офіційний

WEB-портал. Режим доступу : <https://www.minfin.gov.ua/>

3. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Електронний ресурс. Офіційний WEB-портал. Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

4. Державна фіскальна служба України. Електронний ресурс. Офіційний WEB-портал. Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/>

5. Державне казначейство України. Електронний ресурс. Офіційний WEB-портал. Режим доступу : <http://treasury.gov.ua/>

6. Фінанси України : Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал Державної навчально-наукової установи “Академія фінансового управління”. Електронний ресурс. Офіційний WEB-портал. Режим доступу : <http://finukr.org.ua/>

7. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Електронний ресурс. Офіційний WEB-портал. Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>